

Рецензія на статтю

**Жукової Ю. М., Шлапак А. В. «ОСОБЛИВОСТІ
ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ РОЗВИТКУ
СИСТЕМИ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ»¹**

У статті досліджуються теоретичні аспекти формування та функціонування економічного механізму розвитку системи загальної середньої освіти. Автори зазначають, що в Україні триває реформа загальної середньої освіти, спрямована на забезпечення рівного доступу учнів до якісної шкільної освіти в безпечному, комфортному, інклюзивному та сучасному освітньому середовищі. Це робить дослідження особливо значущим, оскільки успішність реформи безпосередньо залежить від ефективності економічного механізму її розвитку.

Актуальність теми. Тема має високу актуальність. Автори обґрунтовано вказують, що успішність реформи залежить від ефективності дії економічного механізму її розвитку, з огляду на що актуальним завданням є дослідження сутності та змісту цього механізму, його важелів та інструментів, проблем і напрямів удосконалення. Робота порушує питання, що має стратегічне значення, оскільки автори пов'язують розвиток середньої освіти з формуванням фундаменту економіки знань — саме в системі загальної середньої освіти закладається та формується фундамент економіки знань.

Аналіз матеріалів і методів. У дослідженні використано широку базу джерел: наукові публікації з питань понятійного апарату, нормативно-правові акти та довідкову літературу. Автори спираються на чинне законодавство, насамперед на Закон України «Про повну загальну середню освіту» та Закон України «Про освіту». Методологічною основою слугує

¹Жукова Ю. М., Шлапак А. В. Особливості функціонування економічного механізму розвитку системи загальної середньої освіти в Україні // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки". – 2023. – №6. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2023-6-9066>

аналіз і систематизація понять: автори послідовно досліджують сутність термінів «механізм», «розвиток», «економічний механізм розвитку». На основі узагальнення наукових підходів запропоновано авторське визначення, згідно з яким під економічним механізмом розвитку системи загальної середньої освіти пропонується розуміти сукупність економічних засобів, інструментів і процесів впливу на зміну стану та структури цієї системи з метою формування фундаменту економіки знань.

Оцінка результатів дослідження. Найвагомішим результатом є розроблена авторами структурна схема функціонування механізму. Автори чітко визначають його основне завдання: забезпечення права учнів на доступність і безоплатність здобуття повної загальної середньої освіти, що визначено Законом України «Про повну загальну середню освіту».

У роботі охарактеризовано суб'єктів механізму та розмежовано їхні повноваження. До суб'єктів віднесено державні органи управління освітою — Кабінет Міністрів України, Міністерство освіти і науки України, Державну службу якості освіти України; органи місцевого самоврядування; піклувальні ради; приватних партнерів. Окремо систематизовано функції механізму — планування, прогнозування, регулювання, нормування, аналіз, контроль, моніторинг.

Цінним є аналіз інструментів механізму та пов'язаних із ними проблем. Автори виявляють конкретні проблеми, зокрема недостатність бюджетного фінансування, відсутність порядку розподілу коштів освітньої субвенції в громадах, недостатній рівень матеріально-технічного забезпечення закладів загальної середньої освіти, проблеми матеріального стимулювання педагогічних працівників. Важливо, що робота враховує сучасний контекст: автори покликаються на дослідження проблем матеріально-технічної бази в умовах воєнного стану в Україні, серед яких необхідність забезпечення закладів захисними спорудами та бомбосховищами; недостатність сучасних цифрових пристроїв для

дистанційного навчання; необхідність пошуку джерел фінансування робіт з відновлення матеріально-технічної бази.

Наукова новизна та практична цінність. Наукова новизна полягає насамперед в авторському трактуванні поняття економічного механізму та в розробленні його структурної схеми. Практичну цінність має аналіз державно-приватного партнерства як сучасного інструмента: автори обґрунтовано зазначають, що прикладів застосування цього інструмента у сфері загальної середньої освіти поки що дуже мало, однак він може стати ефективним у питаннях управління приватними школами, при створенні інклюзивно-ресурсних центрів на базі опорних шкіл, при повоєнному відновленні матеріально-технічної бази закладів освіти. Це робить висновки роботи придатними до застосування органами управління освітою та територіальними громадами.

Зауваження та рекомендації. Варто відзначити кілька моментів, які можуть бути враховані під час доопрацювання.

- **Стаття має переважно теоретико-описовий характер.** Вона систематизує нормативну базу та наявні наукові підходи, проте містить мало власних емпіричних даних — статистики фінансування, розрахунків, конкретних показників, — що посилює аргументацію.
- **Розділ про шляхи вдосконалення механізму сформульовано доволі узагальнено:** висновок зводиться до тези про необхідність постійного вдосконалення без розгорнутих практичних рекомендацій.
- **У статті у явному вигляді відсутній розділ про подальші перспективи досліджень,** який доцільно виокремити окремо.

Висновки. Стаття є цілісним теоретичним дослідженням, яке розширює уявлення про економічний механізм розвитку системи загальної середньої освіти. Автори доходять обґрунтованого висновку, що наявність низки проблем у використанні інструментів економічного механізму

розвитку системи загальної середньої освіти потребує його постійного вдосконалення. Робота відповідає вимогам щодо актуальності тематики, має наукову новизну та практичну цінність і може бути рекомендована до публікації.

Рецензент:

*незалежна дослідниця у сфері
управлінської аналітики та оптимізації
бізнесу на засадах сталого розвитку*

Валерія ЄВСЮКОВА